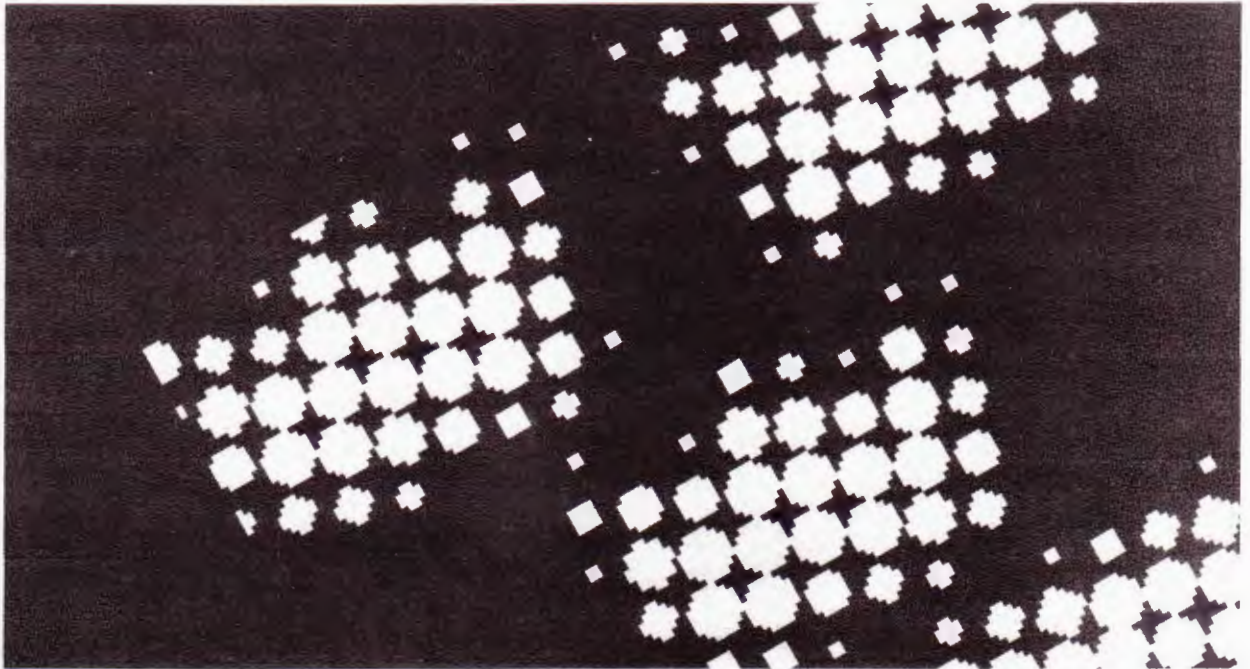

Internetval

En utvärdering av kårvalet vid Umeå studentkår

En rapport om Internetvalet vid Umeå Studentkår 2001, sammanställd 2001-10-22
under ledning av Tomas Ohlin

A report (Oct 22, 2001) about the Internet supported election at Umeå University 2001, under
responsibility of Tomas Ohlin

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM**Utvärdering av kårvalet vid Umeå studentkår**

Justitiedepartementet uppdrog 2001-04-09 åt Statskontoret att utvärdera användningen av Internetröstning vid studentkårsvalet i Umeå den 10-11 maj 2001.

I denna rapport (Internetval - en utvärdering av kårvalet i Umeå 2001:23) redovisas resultatet av utvärderingen.

Utvärderingen visar att Internetröstningen har haft begränsad betydelse för valdeltagandet men att metoden användes av en stor majoritet av de röstande. Säkerheten har varit godtagbar vid kårvalet, men säkerhetsproblemen är generellt av sådan art att Internetröstning inte kan rekommenderas för allmänna val med nuvarande teknik.

Internetröstning kan dock vara en lämplig metod för val och omröstningar där det inte ställs absoluta krav på fullständig säkerhet i alla delar av valprocessen. Statskontoret bedömer det möjligt att anordna kommunala folkomröstningar med Internetröstning som en kompletterande röstmetod vid sidan av brevröstning och vallokalsröstning.

Statskontoret föreslår att Lagen om kommunala folkomröstningar ändras så att det blir möjligt att använda Internetröstning.

Generaldirektör Knut Rexed har beslutat i detta ärende. Direktör Lars Dahlberg, chef för Förvaltningsutvecklingsenheten, organisationsdirektör Simon Andersson och adjungerad professor Tomas Ohlin, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Enligt Statskontorets beslut

Lars Dahlberg

Innehållsförteckning

	Sammanfattning	7
1	Uppdraget	9
2	Valet vid Umeå Studentkår våren 2001	11
2.1	Önskemål om nya grepp	11
2.2	Förutsättningar för genomförande	13
2.3	Organisation av valet	15
2.4	Marknadsföring och information	16
2.5	Systemspecifikation	17
2.6	Upphandling av tekniskt system	19
2.7	Upphandling av information och reklam	20
2.8	Vald Internetlösning	21
2.9	Ekonomi	22
3	Umeå studentkårs uppföljning av valet	25
3.1	Uteblivet parti	25
3.2	Problem med DVC-koder	25
3.3	Andra tekniska problem	26
3.4	Erfarenheter från brevröstningen	27
3.5	Erfarenheter från Internetröstningen	28
3.6	Erfarenheter från vallokalröstningen	28
4	Genomförda utvärderingar	31
4.1	Informatikuppsats	31
4.2	Statsvetenskaplig uppsats	33
4.3	Nätburen undersökning	34
4.4	Valmanskårens erfarenheter och upplevelser	37
5	Säkerhet	41
5.1	Syfte	41
5.2	Avgränsning	41
5.3	Internetröstning från okontrollerade, friliggande klienter	42
5.4	Jämförelse med andra system	42
5.5	Övriga kriterier	43
5.6	Övergripande funktionell beskrivning av SIVS	45
5.7	Grundläggande säkerhetsmekanismer i SIVS	48
5.8	Utvärdering kring säkerheten	49
5.9	Potentiella problem	52
5.10	Övriga kommentarer kring säkerheten	53
5.11	Sammanfattande bedömning rörande säkerheten	54

6	Sammanvägd analys	57
6.1	Valhandlingens helgd	57
6.2	Valhemlighet och väljaridentifikation m.m.	58
6.3	Kombination av röstningsmöjligheter	60
6.4	Valdeltagandet och tillgängligheten	61
6.5	Organisation och informationsteknik	62
7	Åtgärder och förslag	65
7.1	Allmänna val och folkomröstningar	65
7.2	Dialog i anknytning till val och omröstningar	65
7.3	Kommersiellt deltagande	66
7.4	Den framtida utvecklingen	66
7.5	Förslag till åtgärder	67
	Bilagor	
1	Uppdraget	71
2	SCB:s intervjuundersökning	77

Sammanfattning

Valet vid studentkåren i Umeå i maj 2001 har utvärderats på flera sätt.

- En lokal analys utfördes vid Umeå Studentkår.
- En nätburen direkt enkätundersökning anknuten till själva valet genomfördes.
- En informatikuppsats och en statsvetenskaplig uppsats skrevs vid Umeå Universitet med direkt anknytning till Umeåvalet.
- En omfattande intervjuundersökning utfördes av Statistiska Centralbyrån.

De olika analyserna kompletterar varandra, och innebär att en bred samlad erfarenhet finns tillgänglig från valets genomförande. Några av erfarenheterna är följande. Man kunde rösta med tre olika metoder: i valurna, per brev och med Internet. Denna ökade mångfald fick dock inget synligt genomslag på valdeltagandet, som minskade något jämfört med året innan. Detta blev fallet trots att Internet attraherade många väljare. En konklusion är att det behövs kompletterande motivskapande åtgärder för att ytterligare öka valdeltagandet.

Den ökade tillgängligheten genom möjligheten att utnyttja Internet för röstning upplevdes av deltagarna som viktig, men intervjuundersökningen i valmanskåren visade samtidigt att det fanns en viss oro för att säkerheten inte skulle tillgodoses.

I anslutning till valet fanns möjlighet att utnyttja ett diskussions- och samrådsforum på Internet. Detta forum kom dock att utnyttjas i synnerligen liten utsträckning.

Säkerheten kring användning av Internet var tillräcklig för detta val. Däremot kan det konstateras att säkerheten vid användning av Internetanslutna persondatorer för allmänna val är klart otillräcklig. Användning av Internet för allmänna val kan därför i nuläget inte rekommenderas. Däremot är användning av nätet för mer begränsade samråd och medborgarpaneler rimlig, då säkerhetskraven är lägre. Säkerheten kan också bedömas vara tillräckligt god för att genomföra försök med kommunala folkomröstningar. Sådana försök kräver dock lagändring.

Utvärderingen har uppmärksammat risken för otillbörlig kommersiell insyn i de demokratiska beslutsprocesserna, om man gör sig beroende av utomstående systemleverantörer.

Utvärderingen visar sammanfattningsvis att

- Internetröstningen har haft begränsad betydelse för valdeltagandet men att metoden användes av en stor majoritet av de röstande.
- Säkerheten har varit godtagbar vid kårvalet, men säkerhetsproblemen är generellt av sådan art att Internetröstning inte kan rekommenderas för allmänna val med nuvarande teknik.
- Internetröstning kan vara en lämplig metod för val och omröstningar där det inte ställs absoluta krav på fullständig säkerhet i alla delar av valprocessen, t.ex. kommunala folkomröstningar där Internetröstning bör kunna komplettera brevröstning och vallokalsröstning.

I rapporten föreslås att

- Regeringen tydliggör var myndighetsansvaret ska ligga för uppföljning och erfarenhetsförmedling rörande utvecklingen av eDemokrati.
- Lagen om kommunala folkomröstningar bör ändras så att det blir möjligt att använda Internetröstning.

1 Uppdraget

Justitiedepartementet uppdrog 2001-04-09 åt Statskontoret att utvärdera användningen av Internetröstning vid kårvalet vid Umeå universitet den 10-11 maj 2001.

Bakgrunden till uppdraget var att både Demokratiutredningen och Valtekniska utredningen år 2000 hade föreslagit att Internetröstning bör prövas på försök i exempelvis ett skolval. Även om antalet tänkta deltagare i ett riksomfattande skolval skulle vara väsentligt högre än i kårvalet vid Umeå universitet borde, enligt Justitiedepartementet, de allmänna förutsättningarna som gäller i kårvalet kunna tillgodose de krav på en försöksverksamhet med Internetröstning som de båda utredningarna angivit.

Inriktningen av utvärderingen angavs i direktiv enligt bilaga 1.

Statskontoret uppdrog i sin tur åt adjungerad professor Tomas Ohlin att vara projektledare. I projektgruppen ingick även István Orci, Statskontoret. Till projektet knöts en referensgrupp bestående av Vivan Nilsson och C-G Gustafsson, Valmyndigheten, Åke Grönlund, Umeå Universitet, samt Markus Hällgren, Umeå Studentkår.